

Eskutitzak eta iritziak

Bayona'n 1968'ko urrillaren 28'n.

«EUSKALDUNOK BAT»

«JAKIN» aldizkaria

Arantzazu

Agur jaunak,

Arestian «Jakín»'en 31-32 zenbakidun iru ale artu ditut; eztakit zertarako bíali dizkidazuten iru ale olek, baña bat niretzat gorde dut eta beste biak bí adiskieai eman dizkiet.

Enuen uste azken zenbaki ori artuko nukela, Paris'eko zuen ordezkaria dan Alberdi jaunari, zuen aldizkaria geyago artu nai ez nuela esan nionetik bí illebeta joan zaizkígulako. Dana dala, eskarrik asko zuen bíaltze onengatik, eta nire azken ordaintzaren epe barrukoa dalakoan nago.

Ez dut uste berriro esan bear dizuedala, euskeraz idazteko artu duzuten bídeari buruz nire iritzia; lendik ere ezagutzen duzute, ta gero ta geyago gal orrezaz oldoztu ta gero ta okerrago deritzait zuen bide ori. Ziur nago gogo onez ari zeratela, baña nire buru kaxkar onek bide ori nola ar diteken ezin ulertu; ene iduriko, gure izkuntza au zearo ondatzeko beste egokiagorik, erdal-eskolarenaren urrengo, ez eta euskeraren arerio zitalenak ezin asma lezake. Orrengatik auxe uste bear dut: Gure Erri'an barna Itsutasun Izugarria zabaldu dala ta bertan murgildurik ari zeratela zuek ere. Guzi ori dela kari zuen aldizkaria laguntzen ez jarraitzeko erabaki dut eta barka dizaidazutela eskatzen dizuet.

Orixe jakín-erazteko bakarrik, enizuekean idatziko, nire iritzia ezagutzen duzutelako ta nire erabakiaren berri Alberdi jaunaren bídez elduko zaizuelako. Baña esandako alea irakurtzean, min oso aundia eman didaten aburu ta itz

batzuk aurkitu ditut, eta guztiarentzat —zeuentzat ere— guztiz kaltegarriak diralakoan, oietaz zerbait esan nai dizuet. Azketsi ori ere, otoi; ez dut nai zuel ez eta ifiori ere atsekaberik ematea, baña batzuetan ixillik geratzea, esan bear dana agerrera zetea baño txarrago izan diteke. Gañera alegiñak egiten ditut nire itzetan minkor izan diteken ezer ez sartzeko.

33'garren orrialdean Olabide'ri buruz esaten dana ez da egia, ta eztaikit nundik atera al-izan duen ori lanaren egilleak, «inguru» itza aren liburuan amalka bider agertzen baita. Ez dizuet esango egindako oker ori garrantzi aundi-koa danik; baña ez da lenengo aldiz, Olabide idazle ospetsua dala-ta, doñu ortaz abesten dana; len ere, ez oso aspaldi, orrelako beste lelokeri bat irakurri bear-izan nuen, eta ba-dirudi, orain berriz ere orrela idazten dalarik, aren izen onaren aurka uaitz bat orko giroan sortu dala. Niretzat deitoragari oso. 19'garren orrialdean Arana Goiri'ren aurka beste orrelakoren bat esaten da, naiz eta aren izena orren argi ez agertu. Baña mende onen asieran Ondarribi'n eta Endaya'n, batasunari buruz egin ziran bilkura batzuek poto-egin zutelarik, errua «sabindarren» gañean jartzen da. Ori ere ez da lenengo aldiz esaten dana; len, gaizki gogoratzen ezpazait, zuen Villasante aitak, bere «Historia de la literatura vasca» liburuan, ori bera esan zuen. Jakin ere, eztaikit bayetza orren ofiarria nun ukan duten iritzi ori eman dutenek. Baña arestian «Arana Goiri'ren Lan Osoak» dakartzkien liburu bat argitaratu da; bertan, esandako billera aietan gertatu zana zeatzez irakurri dezakegu, ta irakurtze orren ondorioaz ezin esan diteke poto-egite aren errua Sabin'ena izan zala, alde ontako beste jaun batzuen baizik. Alakotz, uste dut egokia izango litzakela, lenengo iritzia dutenek, arazo ori berriro begira dezatela, egia nun da goen ikusteko.

Bi euskaltzale aundi aien aurka esandakoa, gure egun auetan zabaltzen ari dan iritzi-jokerari dagokiona dugu oso-osoan, eta ain zuzen orrenatik aipatzen dizuet. Egitan, ba-dirudi, Arana Goiri jaunagandik asi ta Orixe, Zaitegi ta Ibinagabeltia jaunenganaño izan ditugun idazle on eta Jator guziak bazterrean utzi nai dala, euskerarentzako kaltegarrienetakoak izan bailiran. Eta, bereziki, esandakoak eta beren aldiatako idazleak euskeraren alde ifiorik baño lan milla bider aundiagoa egin dutenak izan dira, enurarik gabe. Enaiz ni orrelaxe uste dudan bakarra; beste batzuei ere orixe bera entzun eta irakurri diet, eta gaur bertan jaso dudan «Zeruko Argia»-ren azken zenbakian, ezagutzen ez dudan Gaztaña-ga idazleak, Orixe ta Lizardi'ri zor zaiena aitzu ez dedilla eskatzen du.

Eta guzti ori ez da naikoa oraindik. Esandako zuen aldizkari-zenbakiaren 11'garren orrialdean, gorroto-usaya darioten itz zakarrak datozkigu. Noski, itz oiek norenak diran diñozute, baña zuen aldizkarian agertzen dira, Arantzazu'ko Ama Done'aren ofietan egindako aldizkarian. Ez dut uste itz oiek, guzian Ama Done orri ohore aundirik emango diotela; bai, ostera, gure Erria'ren zear erralanean ari diran mari-gaizto zital guziei barneko barre iguingarria egiteko zio egokia ematen diotela. Ez ote zan agertu Arantzazu'ko Ama txit Donea, ain zuzen, euskaldunen arteko gorrotoa ezabatzeke? Zertan ari gera, bada, jaunak? Barkatu, arren, baña mingarriak benetan esandako itzak niretzat, eta mingarriago, maitasunaren beraren iturrian argitaratu dirala ikustea.

ESKUTITZAK ETÀ IRITZIAK

Beste galdera bat amaitzeko: 1956'garrenean or bertan «Euskaltzaindi»'k beste billera batzuk egin zituen, eta orduan egokia iruditu zitzaidan aolku bat eman zuen. Zenbat dira aolku ari jarrai diotenak?

Azketsi, berriz ere, esandako guzia, bai ta bera irakurtzeko galdu-erazi bear dizuedan aldia ere. Gutxienez zuen aldizkaria artzean ez jarraitzeko ditudan zioak argi ta garbi agerrerazten dizkizuet.

Eta otoi dizaigun guziok Arantzazu-ko Andere Miren Doneari, guri, gure izkuntzari ta gure Erri'ari errukitsu izan dakigun. Adei-onez beterik.

Urrestarazu'tar A.

Zuzendariaren erantzuna

Milesker, Andoni, zure iritzia argi ta garbi erakusteagatik. Besteen Iritziak gure segurtasunetan segurtasun osoa ez izatera eraman behar gaitu gutxielik, gure bideak aztertzerà ere, eta, baldin behar bada, lehengoa ukatuz bide berri batetik abiatzera.

Ikutu dituzun pondurik gehienetan ez nator zurekin bat. Eta nik ere, zuk bezaïn argi ta garbi, ene iritziak azaldu nahi nizkizuke.

Lehendabizi, eskerrak eman beharrean arkitzen naiz gogo onez ari gerala uste duzulako. Gaur egunean, ez pentsa, ez da errez nor dabilen borondate onez ta nor gaistoz lakiten. Onez gabiltzala gu uste duzu: ez dala aurre-iritzi ustel bat oharrazi nahi dizut.

Halere, nahizta borondate on hori gure baitan ikusi, gure eginkizunetan ezin dezakezu gauza onik nabari. Zure hitzak ez dirala goxoak, gero! Euskerak etsai zital asko zuela ba nekian, ez nekiana zan gu geu ginala zitalenak! (Admirazioa, nerea da). Pentsa zazu: ez al duzu gehiegitxo esan?

Harriturik naukazu. Harriturik, harritu egiten zeralako zure garaiko ta gogoko idazle batzuei gaurko idazle batzuk zuk nahi zenukean begirapenik ez dietela-ta. Gaurkoentzako zure iritzia biquinagoa ez dalakoan nago. Bestalde, gure aldizkarian azaldu diran zenbait iritzik «gorroto-usaya» omen dakarkite. Gure euskerari buruzko zeure iritziak ez duala «lore-usairik» ametitu beharko duzu. Gaitezen onhartu ditugun printzipioen jarraitzaile zintzo, nola faboretan hala kaltetan.

Bide bat daramakigula ere ba diozu. Okerrezko bidea, noski, erdal eskolarena- ren urrenqoa. Ziur zaude Andoni, ziurreqi. Pondu hontan nekez lar ditzazkegu muqa berak zuk eta nik erdal joera hori non hasten dan jakiteko. Uztagun, bada, hori, ta noan aurrera zure esaeraren eskutik. Bide bat daukagula guk? Baina zeintzuk gera GU? Ba ote dago «gu»-rik? Izatekotan ere, «gu» horren le-